

Rapport

Datum: 30 juli 2007

Rapportnummer: 2007/159

Klacht

Verzoeker klaagt over de handelwijze van ambtenaren van het regionale politiekorps Haaglanden op 11 en 12 januari 2003. Meer in het bijzonder klaagt verzoeker erover dat de politie:

- hem ten onrechte als verdachte heeft aangemerkt;
- bij zijn aanhouding geweld heeft gebruikt door hem op te tillen aan de boeien en hem een duw in zijn rug te geven.

Verder klaagt verzoeker over de behandeling van zijn klachten door de Onafhankelijke Commissie voor klachten tegen Politie Haaglanden. Meer in het bijzonder klaagt verzoeker erover dat de klachtencommissie:

- naar aanleiding van zijn klacht over het voorgaande niet de betrokken politieambtenaren heeft gehoord;
- de klacht pas op 4 februari 2005 heeft afgehandeld;
- hem voor 12 oktober 2004 op de hoorzitting heeft uitgenodigd terwijl de verklaringen van de betrokken ambtenaren op dat moment nog niet beschikbaar waren.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 11 januari 2003 deed verzoeker boodschappen bij een supermarkt te Delft. Aldaar vond een handgemeen plaats tussen verzoeker en een beveiligingsmedewerker van de supermarkt. De politie hield verzoeker vervolgens aan en bracht hem over naar het politiebureau. Verzoeker werd de volgende dag na verhoor in vrijheid gesteld.
2. Verzoeker diende een klacht in over de handelwijze van de betrokken politieambtenaren op 11 en 12 januari 2003. Ten aanzien van de klacht dat verzoeker geen aangifte mocht doen, oordeelde de klachtencommissie dat op grond van de feiten niet volledig kon worden uitgesloten dat verzoeker het slachtoffer van een misdrijf was en dat de politie had moeten begrijpen dat hij daarvan aangifte wenste te doen. Aangezien daaraan geen gevolg was gegeven, werd deze klacht gegrond verklaard door de korpsbeheerder en kreeg verzoeker de mogelijkheid om alsnog aangifte te doen. De korpsbeheerder verklaarde de meeste overige klachten niet gegrond.
3. Aangezien verzoeker niet tevreden was met deze klachtafhandeling, wendde hij zich bij brief van 6 februari 2006 tot de Nationale ombudsman. De klacht over de arts, die verzoeker op 11 januari 2003 op het politiebureau had gezien, werd niet door de Nationale

ombudsman in onderzoek genomen, aangezien hij op grond van de wet alleen bevoegd is klachten over bestuursorganen te onderzoeken. Verzoeker werd voor deze klacht doorverwezen naar Klachtenopvang zorg.

II. Ten aanzien van het ten onrechte aanmerken als verdachte

Bevindingen

1.1. Verzoeker klaagt erover dat de politie hem ten onrechte als verdachte heeft aangemerkt. Verzoeker stelde dat de beveiligingsmedewerker was begonnen met het uitdagend duwen met zijn borst tegen verzoeker. Verzoeker probeerde de beveiligingsmedewerker met zijn linker onderarm van hem af te duwen, waarbij hij had geroepen "Ga weg, laat me met rust". Vervolgens had de beveiligingsmedewerker hem meerdere malen geslagen. Verzoeker had een aantal keren om hulp geroepen, maar geen van de omstanders had ingegrepen. Toen politieambtenaren G. en W. ter plaatse kwamen, werd verzoeker door W. geboeid, zonder dat hem werd gevraagd wat er was gebeurd. Hij vertelde de politie dat ze de verkeerde hadden en dat hij het slachtoffer was. De politieambtenaren gingen hier echter niet op in. Ook in de politieauto vertelde hij de politieambtenaren dat ze de verkeerde hadden. Volgens verzoeker ging de politie ervan uit dat hij de dader was en dat de beveiligingsmedewerker het slachtoffer was. Hij had op dat moment twee blauw geslagen ogen, bloedende verwondingen in zijn gezicht, gescheurde kleren en kon niet meer lopen, aldus verzoeker.

1.2. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman stelde verzoeker bij brieven van 6 en 21 november 2006 onder meer het volgende:

"...Ik kan me links niet of nauwelijks verdedigen want mijn linkerarm is sinds 1964 onbruikbaar om te vechten, wat ik meteen ook aan de betrokken politieambtenaren getoond heb. (...) Zij hebben zich gerealiseerd dat ze de verkeerde opgepakt hebben. Zij zijn zichzelf toen gaan beschermen met de cover-up (motief dronkenschap) in samenwerking met de corrupte politiearts (riekt sterk naar alcoholica) die mede een valse verklaring aflegde. (...) Dit is een achterbakse en lasterlijke poging van de politie om mij te schandaliseren en monddood te maken..."

2. De korpsbeheerder achtte deze klacht van verzoeker bij brief van 13 juni 2006 niet gegrond en verwees daarbij naar de brief van de onafhankelijke commissie voor klachten tegen politie Haaglanden (verder ook: klachtencommissie). De klachtencommissie stelde in haar brief en eerdere advies van 4 februari 2005 onder meer het volgende. Gebleken was dat een meningsverschil tussen verzoeker en een beveiligingsmedewerker was uitgelopen op een handgemeen. Op telefonisch verzoek van de supermarkt gingen politieambtenaren G. en W. ter plaatse. Een getuige en de beveiligingsmedewerker hadden verzoeker als initiator van het handgemeen aangewezen, waarbij de beveiligingsmedewerker was mishandeld. Op aanwijzing van de beveiligingsmedewerker werd verzoeker door de politie

aangehouden als verdachte van mishandeling. Verzoeker ontkende de beschuldigingen van de beveiligingsmedewerker en verklaarde de volgende dag dat hij juist was mishandeld. Na onderzoek aan het bureau besloot men het proces-verbaal niet in te sturen naar het Openbaar Ministerie maar aan het bureau op te leggen. De klachtencommissie oordeelde dat de hectische situatie ter plaatse en het feit dat twee personen verzoeker aanwezig als verdachte, de beslissing van de politieambtenaren om verzoeker als verdachte aan te merken rechtvaardigden. Er was sprake van een redelijk vermoeden, als bedoeld in artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering. Verzoeker was derhalve terecht als verdachte aangemerkt, aldus de klachtencommissie.

3. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman liet de politie weten niet meer te beschikken over een uitdraai van de melding van 11 januari 2003.

4. Uit een mutatie, opgemaakt door politieambtenaren G. en W. en aangevuld door B. op 11 en 12 januari 2003, blijkt onder meer het volgende. Politieambtenaren G. en W. werden naar het winkelcentrum gestuurd in verband met een vechtpartij tussen twee mannen. Ter plaatse zagen zij dat beveiligingsmedewerker Mo. met een andere man aan het vechten was. Het bleek dat Mo. het winkelcentrum aan het sluiten was en dat verzoeker nog naar buiten wilde bij een deur die al op slot was. Na een woordenwisseling liep verzoeker op Mo. af en gaf hem een stoot op de borst. Hierop pakte Mo. verzoeker vast om hem aan te houden. Verzoeker was het hier niet mee eens en wilde zich losrukken. Uiteindelijk ontstond een worsteling.

Verzoeker werd aangehouden en Mo. deed aangifte. Uit de aangifte bleek dat er twee getuigen waren van het voorval. Dit waren de bedrijfsleider van de supermarkt en een werknemer van de supermarkt. Mo. zou ervoor zorgen dat de politie de namen van deze getuigen zou krijgen. Op het bureau gaf verzoeker over in zijn box. Verzoeker stelde tijdens verhoor dat hij niet de dader was maar het slachtoffer. De arts kwam ter plaatse en constateerde een kleine schaafwond op het hoofd van verzoeker. De duizeligheid en misselijkheid waren volgens de arts het gevolg van alcohol. Verzoeker werd ingesloten voor de nacht om te ontnuchteren. De volgende ochtend, op 12 januari 2003, werd verzoeker verder verhoord door politieambtenaar B. Verzoeker ontkende wederom de mishandeling en het gebruik van alcohol. Bij navraag bij G. was gebleken dat G. geen alcohollucht bij verzoeker had waargenomen.

B. sprak ook nogmaals met Mo., die zijn aangifte nader toelichtte en bevestigde. Mo. werd hierbij gewezen op gebruik van mogelijk buitensporig geweld van zijn kant in deze of in de toekomst. B. hoorde ook getuige Bo. Bo. verklaarde dat hij verzoeker niet daadwerkelijk had zien slaan. De andere getuige was niet gehoord aangezien deze niet te bereiken was.

5. Uit het proces-verbaal van aanhouding, opgemaakt door politieambtenaren G. en W. blijkt onder meer het volgende. Ter plaatse zagen zij dat verzoeker in een andere richting bewoog dan waar Mo. hem trachtte te brengen. Verzoeker bewoog zijn arm wild heen en

weer en schreeuwde daarbij van alles. Mo. verklaarde dat hij mishandeld was door verzoeker en hiervan aangifte wilde doen. Hierop hielden ze verzoeker aan als verdachte van mishandeling.

6. Uit het proces-verbaal van aangifte door Mo., opgemaakt op zaterdag 11 januari 2003 om 20.25 uur door politieambtenaar M., blijkt onder meer het volgende. Na de discussie over de deur kwam verzoeker op Mo. af en zei "Wie denk jij wel niet dat je bent, wil je klappen", of woorden van gelijke strekking. Verzoeker liep op hem af, balde zijn rechterhand tot een vuist en raakte zijn borst. Mo. pakte verzoeker toen met beide handen bij zijn schouders en duwde hem tegen de muur. Vervolgens ontstond er een worsteling en vielen beide op de grond. Verzoeker riep "help, help" waarop Mo. hem los had gelaten. Mo. verklaarde dat zijn linkerwang wat was opgezwollen en dat hij hoofdpijn had. Verder had hij geen zichtbaar letsel.

7.1. Op 11 januari 2003 werd getuige Bo. gehoord. Uit het proces-verbaal blijkt onder meer dat Bo. werkzaam was als assistent-bedrijfsleider in de betreffende supermarkt. Hij hoorde dat verzoeker tegen beveiligingsmedewerker Mo. riep "Je moet mij altijd hebben, ik krijg jou nog wel, moet je anders een paar klappen hebben", of woorden van gelijke strekking. Hij zag dat verzoeker een slaande beweging maakte richting Mo.

7.2. Tijdens het verhoor op 4 maart 2003 verklaarde getuige Bo. dat hij had gezien dat verzoeker Mo. probeerde te slaan, maar niet had gezien of verzoeker Mo. daadwerkelijk raakte. Mo. probeerde verzoeker vervolgens onder controle te brengen door hem bij zijn beide armen vast te pakken, maar dit lukte niet. Het werd een duw- en trekwerk tussen beiden. Vervolgens was hij naar binnen gelopen om de politie te waarschuwen.

8. In het proces-verbaal, waarin de aangifte werd vastgelegd door politieambtenaar B., is onder meer opgenomen dat aangever Mo. geen zichtbaar letsel had. Verzoeker klaagde over hoofdpijn, hals, nek en schouders als gevolg van de worsteling. Door B. was ook waargenomen dat verzoeker last had van bovengenoemde klachten. Verzoeker wenste ook aangifte te doen van mishandeling tegen de aangever. De zaak werd opgelegd door de politie aangezien verzoeker en de beveiligingsmedewerker elkaar in het verleden meerdere malen waren tegengekomen en getuigen niet konden bevestigen wie nu wie had mishandeld.

9. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaarde politieambtenaar W. onder meer het volgende. Verzoeker was als verdachte aangemerkt naar aanleiding van de verklaring van de beveiligingsmedewerker. De beveiligingsmedewerker stelde dat hij was mishandeld en hiervan aangifte wilde doen. Ze vroegen dit aan de beveiligingsmedewerker op grond van eerdere ervaring en contact met de beveiligingsmedewerker, bijvoorbeeld als hij iemand had betrapt op winkeldiefstal. Als er een handgemeen tussen twee burgers was geweest, was dit waarschijnlijk anders gegaan. Verzoeker was hun niet bekend. W. ging ervan uit dat ze ook het verhaal van verzoeker

hadden aangehoord, maar hij wist dat niet meer zeker. Verzoeker had vast iets gezegd, maar dat kon W. zich niet meer herinneren. Op de vraag dat verzoeker volgens hem onmiddellijk had aangegeven dat hij het slachtoffer was en niet de dader, antwoordde W. dat hij zich dat niet kon herinneren. Hij kon zich wel herinneren dat verzoeker niet echt meewerkte, en dat een goed gesprek niet mogelijk was. Hij kon zich ook niet herinneren of verzoeker of de beveiligingsmedewerker verwondingen had.

10. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaarde politieambtenaar G. onder meer het volgende. Zij verklaarde dat ze zich de gebeurtenis niet meer helder voor ogen kan halen aangezien het vier jaar geleden was gebeurd. Als iemand aangifte van mishandeling wil doen én er is sprake van letsel, dan wordt de aangifte opgenomen. Verzoeker werd als verdachte aangehouden op grond van de melding, de wens van de beveiligingsmedewerker om aangifte te doen en waarschijnlijk op grond van de verhalen van de getuigen. Ze kon zich niet herinneren dat een van beiden letsel had.

11. Verzoeker noemde de verklaringen van W. en G. meinedig. Hij vond het ongeloofwaardig dat de ambtenaren zich het voorval niet goed meer zouden kunnen herinneren, nu er sindsdien een klacht daarover aanhangig was geweest. Verder vond verzoeker dat uit hun verklaringen bleek dat W. en G. een onjuiste inschatting hadden gemaakt van de situatie.

12. Uit de medische verklaring van de politiearts P., die door de politie naar het politiebureau was geroepen om verzoeker te onderzoeken, blijkt onder meer het volgende:

"...Overal aan het hoofd, hals, nek en schouders: pijn. Kan hoofd en armen niet optillen. Geen bekende ziekte of medicijnen. Riekt sterk naar alcoholica, kan opzitten, kan hoofd stabiel houden, kan armen wel optillen, ½ cm grote schaaf(?)wond aan de rechterzijde van het voorhoofd, geen zwellingen, geen blauwe plekken. (Zeer) licht trauma. Schaafwond ontsmet.

1. weinig objectiveerbare klachten

2. moet ontnuchteren..."

13. In reactie op de verklaring van de politiearts stelde verzoeker dat de politiearts hem onvoldoende had onderzocht en dat de politiearts een reeks van valse verklaringen had afgelegd.

14. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman overhandigde verzoeker een verklaring van huisarts Wi., opgemaakt op 13 januari 2003. In deze verklaring is onder meer het volgende opgenomen:

"...Anamnese: Naast de bij het lichamelijk onderzoek beschreven bevindingen bleek uit de anamnese ook dat sprake was van: rugklachten links- en rechtsachter ter hoogte van de

nieren; loopklachten door pijn in rug en linkerbeen; nekklachten vanaf het achterhoofd tot in de rug; hoofdpijnlachten en dubbelzien.

Lichamelijk onderzoek:

Zwelling ten hoogte van rechter en linker slaap.

schaafwonden ter hoogte van rechter slaap.

Zwelling en bloeditstorting onderlip.

Bloeditstorting rondom zijn rechter oog.

Drukpijn ter hoogte van rib rechts.

Bloeditstorting achterzijde rechter bovenarm 3X4 cm.

Zwelling linker pink en ringvinger.

Schaaf en knelwonden beide polsen.

Functie linker knie: geeft pijn aan bij maximale flexie.

De zichtbare letsels werden door mij fotografisch vastgelegd..."

15. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman legde verzoeker foto's over van zijn verwondingen. Op deze foto's is te zien dat verzoeker een schaafwond ter hoogte van zijn rechter slaap had, en schaaf- en knelwonden op de polsen.

Beoordeling

16.1. Het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niemand zijn vrijheid mogen ontnemen (zie Achtergrond, onder 1.).

16.2. Artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) bepaalt dat iemand als verdachte van het plegen van een strafbaar feit kan worden aangemerkt indien er een redelijk vermoeden van schuld bestaat. Dit vermoeden van schuld moet steunen op feiten en omstandigheden en moet, naar objectieve maatstaven redelijk zijn (zie Achtergrond, onder 2.).

17. Gelet op het feit dat de politieambtenaren van de beveiligingsmedewerker te horen hadden gekregen dat verzoeker hem had mishandeld en hij daarvan aangifte wilde doen, en gelet op het feit dat een getuige ter plaatse op dat moment verklaarde dat hij verzoeker had horen zeggen dat hij klappen kon krijgen en hem een slaande beweging richting de

beveiligingsmedewerker had zien maken, hebben de politieambtenaren verzoeker in redelijkheid kunnen aanmerken als verdachte van mishandeling. Er waren voldoende aanwijzingen dat verzoeker geweld had gebruikt tegen de beveiligingsmedewerker. Door verzoeker aldus als verdachte aan te merken en hem op grond daarvan aan te houden heeft de politie niet gehandeld in strijd met het verbod van onrechtmatige vrijheidsontneming.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

18. Voor zover verzoekers klacht erop ziet dat alleen hij en niet (ook) de beveiligingsmedewerker is aangehouden, overweegt de Nationale ombudsman het volgende. In dit geval was er sprake van een handgemeen tussen twee mensen, waarvan één werkzaam als beveiligingsmedewerker. De beveiligingsmedewerker stelde te zijn mishandeld, een getuige had verzoeker een slaande beweging zien maken (volgens verzoeker was dit een afwerende beweging), en er was géén zichtbaar letsel. Ook verzoeker stelde te zijn mishandeld en had zichtbaar - door politieambtenaar B. waargenomen - letsel, namelijk een wond aan zijn hoofd, hoofdpijn, misselijkheid en last van nek, schouders en rug. Het feit dat een getuige verzoeker een slaande beweging had zien maken, wil nog niet zeggen dat hij de beveiligingsmedewerker had geraakt en daarmee de enige verdachte was. Zeker niet gelet op het feit dat verzoeker zichtbaar letsel had en de beveiligingsmedewerker niet. De Nationale ombudsman is dan ook - met de klachtencommissie - van oordeel dat op grond van de feiten niet volledig kon worden uitgesloten dat verzoeker het slachtoffer van een misdrijf was geworden.

Gelet op het voorgaande en de verklaringen van de politieambtenaren, overweegt de Nationale ombudsman dan ook dat de politieambtenaren het verhaal van de beveiligingsmedewerker te gemakkelijk voor waar hebben aangenomen, zonder voldoende naar het verhaal van verzoeker te luisteren en objectief de situatie te beoordelen. Gelet op het letsel van verzoeker, had het volgens de Nationale ombudsman meer voor de hand gelegen om beide betrokkenen als verdachte aan te merken en mee te nemen naar het politiebureau om de zaak grondig uit te zoeken.

III. Ten aanzien van het gebruik van geweld

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er verder over dat de politie bij zijn aanhouding geweld heeft gebruikt. Verzoeker stelde dat politieambtenaar W. hem meteen de handboeien omdeed, waarbij hij hem met zijn benen wijd en met zijn gezicht in een hoek van het gebouw drukte en hem daarbij hard in zijn rug drukte. Vervolgens tilde politieambtenaar W. hem aan die handboeien op. Hierdoor had hij blauwe plekken op zijn polsen. Volgens verzoeker was politieambtenaar G. hiervan getuige. Volgens verzoeker was dit optreden van de politie overbodig, omdat hij door het handgemeen met de beveiligingsmedewerker volledig

'groggy' was, geen verzet pleegde en ook geen verzet had kunnen plegen. Hij had foto's gemaakt van zijn verwondingen aan de polsen.

2. De korpsbeheerder achtte de klacht niet gegrond en verwees daarbij naar de brief van de klachtencommissie. De klachtencommissie stelde in haar brief en eerdere advies van 4 februari 2005 onder meer het volgende. Verzoeker had tijdens de klachtenprocedure bij de politie en de klachtencommissie de foto's van zijn verwondingen niet getoond of verstrekt. Tijdens het onderzoek door de arts werd geen letsel aan zijn pols geconstateerd. De arts stelde wel vast dat verzoeker een klein hoofdwondje had. De misselijkheid en het overgeven van verzoeker waren volgens de arts het gevolg van overmatig alcoholgebruik. Gezien het tijdsverloop kon geen nader onderzoek worden gedaan naar het letsel veroorzaakt door de handboeien, aldus de klachtencommissie.

3. Uit het proces-verbaal van aanhouding blijkt onder meer dat verzoeker geboeid naar het politiebureau werd vervoerd aangezien hij recalcitrant gedrag vertoonde.

4. In reactie hierop stelde verzoeker dat dit een meinedige verklaring was. Hij stelde dat hij op dat moment geen reden had om zich recalcitrant op te stellen omdat hij er toen nog vanuit ging dat de politie integer was en hem zou helpen.

5. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaarde politieambtenaar W. onder meer het volgende. W. had verzoeker ter plaatse geboeid. Als er sprake is van mishandeling, dan boeit de politie standaard. Dat is de normale gang van zaken, aldus W. Op het moment van boeien was verzoeker onder controle en hield hij zich rustig. W. was na de aanhouding meteen met verzoeker achter in de politieauto gaan zitten. Hij was op dat moment niet vervelend en gedroeg zich rustig. Het boeien was op de gebruikelijke, standaard wijze gebeurd. Hierbij was geen geweld gebruikt. Op de stelling van verzoeker dat W. hem aan de boeien had opgetild, verklaarde W. dat hij dit niet had gedaan. Bovendien moet je daarvoor vrij krachtig zijn en is er een grote kans dat een pees in de schouder van de verdachte scheurt.

6. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaarde politieambtenaar G. onder meer het volgende. Uit het proces-verbaal was gebleken dat verzoeker ter plaatse met zijn arm bewoog. Ze kon zich voorstellen dat ze hem naar aanleiding van zijn gedrag onder controle moesten brengen en hem daarom hadden geboeid. Dit was zonder geweld gebeurd, aldus G.

7. In reactie op de verklaringen van W. en G. gaf verzoeker aan dat de door W. en G. geschetste gang van zaken rond het boeien, niet overeenkomt met de verwondingen aan zijn polsen, waarbij hij verwees naar de foto's van de verwondingen.

Beoordeling

Ten aanzien van het boeien

8.1. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd. Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen worden gemaakt op het recht van onaantastbaarheid van het lichaam. Ten aanzien van personen aan wie rechtens de vrijheid is ontnomen, is in artikel 15, vierde lid van de Grondwet meer in het algemeen bepaald dat zij kunnen worden beperkt in de uitoefening van hun grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt (zie Achtergrond, onder 1.). Ook in artikel 8 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 3.).

8.2. Op grond van artikel 22 van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar mag de politie een aangehouden verdachte ten behoeve van het vervoer aan zijn handen boeien, indien concrete feiten en/of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen, met het oog op vluchtgevaar, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de betrokken politieambtenaar of van derden. Deze feiten kunnen slechts gelegen zijn in de persoon die is aangehouden, of in de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden. De politieambtenaar moet in een specifiek geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het aanbrengen van de boeien naar redelijk inzicht rechtvaardigen (zie Achtergrond, onder 4.). Het standaard aanleggen van de handboeien tijdens het vervoer van een verdachte naar het politiebureau is dus niet in overeenstemming met artikel 22 van de Ambtsinstructie.

9. Uit de verklaring van politieambtenaar W. blijkt dat hij standaard een verdachte boeit als er sprake is van mishandeling. Verder verklaarde W. dat verzoeker op het moment van boeien onder controle was en zich rustig hield. Ook in de politieauto gedroeg verzoeker zich niet vervelend, maar rustig.

De Nationale ombudsman is van mening dat indien er sprake is van een geweldsdelict - zoals in dit geval mishandeling - de politie tot boeien kan overgaan, indien het gedrag van de verdachte daartoe aanleiding geeft. Uit de verklaring van politieambtenaar W. blijkt dat verzoeker zich rustig hield op het moment van boeien en zich ook in de politieauto rustig gedroeg. De Nationale ombudsman is dan ook van oordeel dat het enkele feit dat iemand verdacht is van een geweldsdelict, niet voldoende reden is om standaard over te gaan tot boeien ook indien de gedragingen van de verdachte op het moment van aanhouding en transport daartoe geen enkele aanleiding geven. Door verzoeker, die bovendien zelf licht gewond was geraakt, te boeien heeft de politie het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Ten aanzien van het optillen aan de boeien en duw geven in de rug

10. De verklaringen lopen op dit punt uiteen. Het staat vast dat verzoeker letsel heeft opgelopen aan zijn polsen, armen en aan zijn rib. Het gebruik van handboeien kan dergelijk letsel met zich meebrengen. Uit dit letsel kan echter niet worden afgeleid dat verzoeker aan de boeien omhoog is getild. Verder is de Nationale ombudsman van oordeel dat mede gelet op het feit dat verzoeker kort daarvoor in een handgemeen was verwickeld met de beveiligingsmedewerker niet valt vast te stellen waardoor het letsel van verzoeker is veroorzaakt. Daarnaast is het mede door het tijdsverloop niet meer mogelijk de precieze gebeurtenissen te achterhalen.

De Nationale ombudsman onthoudt zich derhalve op dit punt van een oordeel. Wel voegt hij nog toe dat het uiterst ongelukkig te noemen is dat bij de klachtbehandeling - zoals hierna zal blijken - in strijd met de behoorlijkheid de betrokken ambtenaren niet zijn gehoord. Bij dat tijdige horen hadden deze ambtenaren immers nog relevante verklaringen kunnen afleggen.

IV. Ten aanzien van het niet horen van de betrokken politieambtenaren door de klachtencommissie

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er voorts over dat de klachtencommissie de betrokken politieambtenaren niet heeft gehoord.
2. De klachtencommissie achtte de klacht niet gegrond. Door de betrokken politieambtenaren werden onmiddellijk na de aanhouding van verzoeker processen-verbaal opgemaakt van de aanhouding, de aangifte en het getuigenverhoor. De volgende dag werd het onderzoek afgerond. Tevens werd naar aanleiding van de klacht door zowel de betrokken hulpofficier van justitie als de behandelaar van de klacht een rapport opgemaakt. Het feit dat de processen-verbaal kort na het voorval en op ambtseed waren opgemaakt, vormde geen aanleiding voor de commissie om aan de inhoud hiervan te twijfelen. De commissie achtte zich derhalve voldoende geïnformeerd met betrekking tot de klacht en in staat een weloverwogen oordeel over de klacht te vormen.
3. Tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman verklaarde politieambtenaar G. onder meer het volgende. Zij gaf aan het jammer te vinden dat ze pas vier jaar na de gebeurtenis in de klachtenprocedure werd gehoord. Als dit eerder was gebeurd hadden ze misschien nog met verzoeker in gesprek kunnen gaan.

Beoordeling

4. Het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van hun handelingen de relevante informatie verwerven. Dit brengt met zich mee dat een bestuursorgaan in het onderzoek naar een klacht voldoende onderzoek doet naar de feiten en betrokken ambtenaren hoort, indien in redelijkheid is te verwachten dat zij opheldering kunnen verschaffen omtrent de feitelijke toedracht van de gedraging waarover wordt geklaagd.

5. Uit het onderzoek is gebleken dat de klachtencommissie zich voldoende geïnformeerd achtte op basis van de opgemaakte processen-verbaal en de rapportages van de interne klachtenprocedure. De Nationale ombudsman stelt vast dat niet alle gedragingen waarover verzoeker klaagt, zoals het geweld bij aanhouding, naar voren komen in deze stukken. De Nationale ombudsman oordeelt derhalve dat het horen van de betrokken politieambtenaren G. en W. opheldering had kunnen verschaffen over de feitelijke toedracht van de gedraging waarover werd geklaagd. Door de betrokken politieambtenaren niet te horen, heeft de klachtencommissie gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

V. Ten aanzien van de termijn van klachtafhandeling

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de klacht pas op 4 februari 2005 door de klachtencommissie is afgehandeld.

2. De klachtencommissie stelde dat de termijn voor afhandeling van de klacht door interne omstandigheden aanzienlijk was overschreden. Hiervoor zijn aan verzoeker door de korpsbeheerder excuses aangeboden. Inmiddels zijn de interne procedure en de registratie van klachten aangepast om overschrijdingen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen.

Beoordeling

3.1. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat bestuursorganen slagvaardig en met voldoende snelheid optreden.

3.2. Volgens artikel 9:11 van de Algemene wet bestuursrecht jo artikel 66 van de Politiewet dient een klacht waarover niet door de commissie is geadviseerd, binnen een termijn van tien weken na ontvangst ervan te worden afgedaan. Een klacht waarover wel door de commissie wordt geadviseerd dient binnen veertien weken na ontvangst worden afgedaan. Het bestuursorgaan kan de afhandeling voor ten hoogste vier weken verdagen. Hiervan wordt schriftelijk melding gedaan aan de klager (zie Achtergrond, onder 6. en 7.).

4. De Nationale ombudsman is - met de klachtencommissie - van oordeel dat de termijn door klachtafhandeling ruimschoots was overschreden. Hiermee is gehandeld in strijd met het vereiste van voortvarendheid.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

VI. Ten aanzien van het uitnodigen voor de hoorzitting zonder dat de verklaringen beschikbaar waren

Bevindingen

1. In het kader van de klachtenprocedure bij de politie was verzoeker uitgenodigd voor een hoorzitting van de klachtencommissie op 12 oktober 2004. Door ziekte liet verzoeker op 11 oktober 2004 per fax weten dat hij hierbij niet aanwezig kon zijn. Op de hoorzitting van 14 december 2004 kon hij wegens ziekte ook niet aanwezig zijn. Bij brief van 13 december 2004 vroeg verzoeker om uitstel van de hoorzitting en om een kopie van het klachtdossier. Op 14 januari 2005 kreeg verzoeker een kopie van het klachtdossier toegezonden. Hierin waren twee verklaringen opgenomen van politieambtenaren R. en H., opgenomen op 2 november en 3 december 2004. Verzoeker klaagt erover dat de klachtencommissie hem voor 12 oktober 2004 op de hoorzitting had uitgenodigd terwijl de verklaringen van de betrokken ambtenaren op dat moment nog niet beschikbaar waren.

2. De klachtencommissie achtte de klacht niet gegrond. Verzoeker werd bij brief van 30 september 2004 medegedeeld dat de commissie zijn klacht in onderzoek had. Verzoeker werd uitgenodigd op een zitting teneinde zijn klacht nader toe te lichten. Pas nadat alle benodigde informatie was verkregen heeft de commissie haar oordeel gevormd over de klachten. Verzoeker heeft ook de mogelijkheid gehad om tijdens een hoorzitting op 14 december 2004 te reageren. Hiervan heeft hij geen gebruik gemaakt, aldus de klachtencommissie. Dat op het moment van de geplande hoorzitting op 12 oktober 2004 het onderzoek nog niet was voltooid doet naar de mening van de commissie aan een zorgvuldige behandeling van de klacht niets af, aldus de klachtencommissie.

Beoordeling

3. Het vereiste van hoor en wederhoor houdt in dat bestuursorganen bij de voorbereiding van een handeling of beslissing betrokkenen die daarbij een belang hebben in staat stellen te worden gehoord en de mogelijkheid bieden om te kunnen reageren op de door andere betrokkenen verstrekte informatie.

4. De Nationale ombudsman hecht een groot belang aan het vereiste van hoor en wederhoor in het kader van de klachtenprocedure. Uit het onderzoek is gebleken dat verzoeker de mogelijkheid heeft gekregen om te reageren op het volledige klachtdossier, alvorens de klachtencommissie tot een oordeel was gekomen. Het feit dat de verklaringen

op de geplande hoorzitting van 12 oktober 2004 nog niet beschikbaar waren, doet hieraan niet af.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden te Den Haag is

gegrond ten aanzien van:

- het boeien van verzoeker wegens schending van het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam;

niet gegrond ten aanzien van:

- het hem aanmerken als verdachte.

Ten aanzien van het optillen van verzoeker aan de boeien door een ambtenaar van het regionale politiekorps Haaglanden, onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

De klacht over de onderzochte gedraging van de klachtencommissie, is

gegrond ten aanzien van:

- het niet horen van de betrokken politieambtenaren wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverwerving;

- de afhandeling van de klacht op 4 februari 2005 wegens schending van het vereiste van voortvarendheid.

niet gegrond ten aanzien van:

- het uitnodigen van verzoeker voor een hoorzitting, terwijl de verklaringen van de betrokken politieambtenaren op dat moment nog niet beschikbaar waren.

Onderzoek

Verzoeker diende bij brief van 26 april 2004 een klacht in bij de Nationale ombudsman over een gedraging van het regionale politiekorps Haaglanden. Hij klaagde erover dat de politie zijn klachten, ingediend bij brief van 9 januari 2004, niet in behandeling had genomen aangezien zijn klacht niet binnen een jaar nadat de gedraging zich had

voorgedaan was ingediend. Na tussenkomst van de Nationale ombudsman nam de politie de klachten alsnog in behandeling, aangezien de jaartermijn nog niet was verstreken. De korpsbeheerder handelde de klacht van verzoeker uiteindelijk bij brief van 8 februari 2005 af.

Bij brief van 6 februari 2006 diende verzoeker zijn klacht over het regionale politiekorps Haaglanden in bij de Nationale ombudsman. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Haaglanden (de burgemeester van Den Haag), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Den Haag over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de korpsbeheerder en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Tevens zijn verklaringen opgenomen van politieambtenaren G. en W. Daarnaast werden medische verklaringen opgevraagd van de politiearts P. en huisarts Wi.

Op verzoek van verzoeker werd het onderzoek van de Nationale ombudsman in de periode tussen juli en december 2006 opgeschort. Dit heeft het onderzoek ruim vier maanden vertraagd. Op verzoek van verzoeker heeft hij op 13 december 2006 inzage gekregen in het klachtdossier van de Nationale ombudsman.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder en de betrokken ambtenaar W. deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. De reactie van verzoeker gaf aanleiding het verslag te wijzigen. Betrokken ambtenaar G. gaf aan zich te kunnen verenigen met het herziene verslag van bevindingen.

Informatieoverzicht

Verzoekschrift van 26 april 2005 en 6 februari 2006, inclusief bijlagen.

Reactie van de korpsbeheerder van 13 juni 2006, inclusief bijlagen ontvangen op 26 juni 2006.

Reacties van verzoeker van 24 april, 31 mei, 18 juni, 25 juli, 31 juli, 2, 6, 11, 28 en 31 augustus, 14 september (2x), 9 oktober, 6, 20 en 21 november 2006, 9 januari, 2 maart,

10 en 27 april, 15 mei 2007 en de reactie gedateerd 10 april 2007 en ontvangen op 14 mei 2007.

Telefonische verklaring van politieambtenaar W. van 14 februari 2007.

Telefonische verklaring van politieambtenaar G. van 14 maart 2007.

Aanvullende informatie van het regionale politiekorps Haaglanden, de medische verklaring van de politiearts, ontvangen op 19 maart 2007.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

2. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een 'ernstig' vermoeden, maar eist wèl dat het vermoeden van schuld (het 'gedaan hebben') moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten 'redelijk' dient te zijn, dat wil zeggen "niet enkel in de oogen van den opsporingsambtenaar doch redelijk op zichzelf" (Memorie van Toelichting). Een redelijk vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende.

3. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

4. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar (Besluit van 8 april 1994, Stb. 275, in werking getreden op 1 april 1994)

Artikel 22

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

- a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of
- b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

5. Nota van Toelichting, behorend bij de Ambtsinstructie

Artikel 22-23 (...)

"Handboeien mogen slechts worden aangelegd bij het vervoer van arrestanten. (...) De omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het omleggen van handboeien kunnen gelegen zijn in: de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin vervoerd wordt en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze met minder ingrijpende maatregelen (bv. door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant) een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon kan worden gedacht aan zijn gedrag, mogelijk eerdere ervaringen van de

politie met deze persoon op grond waarvan moeilijkheden moeten worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor deze is aangehouden.(...)"

6. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 9:11 Awb

"1. Het bestuursorgaan handelt de klacht af binnen zes weken of - indien afdeling 9.1.3 van toepassing is - binnen tien weken na ontvangst van het klaagschrift.

2. Het bestuursorgaan kan de afhandeling voor ten hoogste vier weken verdagen. Van de verdaging wordt schriftelijk mededeling gedaan aan de klager en aan degene op wiens gedraging de klacht betrekking heeft. "

7 Politiewet

Artikel 66

"In afwijking van artikel 9:11, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht wordt de klacht afgehandeld binnen tien weken of, indien een commissie als bedoeld in artikel 61, tweede lid, onder a, is belast met de behandeling van en advisering over de klacht, binnen veertien weken na de ontvangst van het klaagschrift."